

पंथानं अवतारयितुं सत्ये निवेशयितुं ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ निर्मोचनेनगरविशेषे ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥

सहमित्रं सहामात्यं ससोदर्यं सहानुगं ॥ शक्रुयां यदि पंथानमवतारयितुं पुनः ॥ ३१ ॥ ततो दुर्योधनं क्षत्ता पुनः प्रावेशयत्सभां ॥ अकामं भ्रातृभिः सार्धं राजभिः
परिवारितं ॥ ३२ ॥ अथ दुर्योधनं राजा धृतराष्ट्रोऽभ्यभाषत ॥ कर्णदुःशासनाभ्यां च राजभिश्चापि संवृतं ॥ ३३ ॥ नृशंसपापभूयिष्ठं दुद्रकर्मसहायवान् ॥ पापैः
सहायैः संहत्य पापं कर्मचिकीर्षसि ॥ ३४ ॥ अशक्यमयं शस्यं च सद्भिश्चापि विगर्हितं ॥ यथा त्वाद्दशकोमूढो व्यवस्येत् कुलपांसनः ॥ ३५ ॥ त्वमिमं पुण्डरीकाक्षम
प्रधृष्यं दुरासदं ॥ पापैः सहायैः संहत्य निग्रहीतुं किलेच्छसि ॥ ३६ ॥ योनशक्यो बलात्कर्तुं देवैरपि सवासवैः ॥ तं त्वं प्रार्थयसे मंदबालश्चंद्रमसं यथा ॥ ३७ ॥ देवैर्म
नुष्यैर्गंधर्वैरसुरैरुरगैश्च यः ॥ न सोढुं समरं शक्यस्तं न बुद्ध्यसि केशवं ॥ ३८ ॥ दुर्ग्रात्यः पाणिना वायुर्दुस्पर्शः पाणिना शशी ॥ दुर्धरा पृथिवीमूर्ध्ना दुर्ग्रात्यः केश
वो बलात् ॥ ३९ ॥ इत्युक्ते धृतराष्ट्रेण क्षत्तापि विदुरो ब्रवीत् ॥ दुर्योधनमभिप्रेत्य धार्तराष्ट्रममर्षणं ॥ ४० ॥ विदुर उवाच ॥ दुर्योधननिबोधेदं वचनं मम सांप्र
तं ॥ सौभद्वारेवानरेन्द्रो द्विविदो नाम नामतः ॥ शिलावर्षेण महता छादयामास केशवं ॥ ४१ ॥ ग्रहीतुकामो विक्रम्य सर्वयत्नेन माधवं ॥ ग्रहीतुं नाशकश्चै न तं त्वं प्रा
र्थयसे बलात् ॥ ४२ ॥ प्राग्ज्योतिषगतं शौरिं नरकः सह दानवैः ॥ ग्रहीतुं नाशकं तत्र तं त्वं प्रार्थयसे बलात् ॥ ४३ ॥ अनेकयुगवर्षायुर्निहत्य नरकं मृधे ॥ नीत्वा क
न्या सहस्राणि उपयेमे यथाविधि ॥ ४४ ॥ निर्मोचनेषट्सहस्राः पार्श्वैर्द्वामहासुराः ॥ ग्रहीतुं नाशकं श्वेनं तं त्वं प्रार्थयसे बलात् ॥ ४५ ॥ अनेन हि हता बाल्ये पूतना
शकुनी तथा ॥ गोवर्धनो धारितश्च गवार्थे भरतर्षभ ॥ ४६ ॥ अरिष्टो धेनुकश्चैव चाणूरश्च महाबलः ॥ अश्वराजश्च निहतः कंसश्चारिष्टमाचरन् ॥ ४७ ॥ जरासंध
श्च वक्रश्च शिशुपालश्च वीर्यवान् ॥ बाणश्च निहतः संख्ये राजानश्च निषूदिताः ॥ ४८ ॥ वरुणो निर्जितो राजा पावकश्चामितौ जसा ॥ पारिजातं च हरता जितः सा
क्षान्छचीपतिः ॥ ४९ ॥ एकार्णवे च स्वपतानिहतौ मधुकैटभौ ॥ जन्मांतरमुपागम्य हयग्रीवस्तथा हतः ॥ ५० ॥ अयं कर्तानक्रियते कारणं चापि पौरुषे ॥ यद्यदि
च्छेदयं शौरिस्तत्तत्कुर्यादयत्नतः ॥ ५१ ॥ तं न बुद्ध्यसि गोविंदं घोरविक्रममच्युतं ॥ आशीविषमिव क्रुद्धं तेजो राशिमनिदितं ॥ ५२ ॥ प्रधर्षयन् महाबाहुं कृष्णम
क्लिष्टकारिणं ॥ पतंगोऽग्निमिवासाद्य सामात्यो न भविष्यसि ॥ ५३ ॥ इति श्रीम० उद्यो० भग० विदुरवाक्ये त्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १३० ॥ ॥ ७३ ॥

॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ इति उद्योगपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये दीपे त्रिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १३० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥